

КАЖИ

НЕ

НА КОРУПЦИЈАТА

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

Ев.број 14 -36 /1

25.01. 2023 година

С к о п ј е

Корупцијата е динамична појава која има многу форми и се поврзува со различни економски, правни, политички, социолошки и други фактори. Негативните ефекти од корупцијата се огромни и далекусежни, протегајќи се низ јавниот, приватниот и граѓанскиот сектор. Коруптивното однесување ја поткопува довербата во институциите на системот, ефикасното користење на јавните ресурси и претставува закана за демократијата и остварувањето на човековите права поради ерозија на општествените вредности.

Тргувајќи од визијата за општество засновано на највисоки етички вредности и интегритет што на сите граѓани им овозможува еднаков пристап до одговорни и транспарентни институции и почитување на човековите права и слободи;

Препознавајќи ја потребата да се обезбеди подигнување на довербата во институциите на системот, ефикасно користење на јавните ресурси и јакнење на демократијата, општествените вредности и остварување на човековите права;

Имајќи предвид дека корупцијата претставува особено комплексен социјален, безбедносен, политички и економски феномен кој што произведува закана за функционирањето на демократијата, правната држава и владеење на правото и директно доведува до прекршување и злоупотреба на човековите права и слободи, а овозможува услови за развој на организираниот криминал и другите закани по безбедноста и

стабилноста на државата и граѓаните;

Базирајќи се на Националната стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси 2021-2025 на Државната комисија за спречување на корупцијата и Извештајот на ГРЕКО за евалуација на РСМ – петти круг за „Спречување на корупцијата и примовирање на интегритет кај централната власт и органите за спроведување на законот, утврдените приоритети и заложби за справување со корупцијата на државно ниво но и во сопствените редови, Одделот за внатрешна контрола, криминалистички истраги и професионални стандарди во име на МВР за 2023 година, ја донесува следнава:

АНТИКОРУПЦИСКА ПРОГРАМА

I. ЦЕЛ:

Борбата против корупцијата е утврдена како прв стратешки приоритет во Стратешкиот план на Министерството за внатрешни работи 2021-2024. Во таа насока оваа Антикорупциска програма има за цел да воспостави систем на мерки кои ќе овозможат справување со корупцијата и идентификување на причините, условите и факторите кои овозможуваат нејзино ширење.

Главен предизвик за Министерството за внатрешни работи како клучна институција за откривање на случаите поврзани со корупција, како и нејзино спречување е навременото детектирање и идентификација на ризиците од корупција, како и навременото откривање, документирање и докажување на коруптивните однесувања во кои биле вклучени овластени службени лица.

За ефикасна борба против корупцијата подеднакво се важни политичката волја, нормативните решенија, институционалната рамка, ефикасна примена на законите, институционалниот и личниот капацитет и

интегритет, како и соработката меѓу институциите во земјата и на меѓународен план.

Со цел ефикасна борба против корупцијата неопходно е постоење и соработка на Министерството со другите ресорни министерства, државни органи и институции за борба против корупцијата и криминалот воопшто. Соработката треба да служи како базична основа и водечка сила на институциите во борба против корупцијата. Во таа насока неопходно е постоење на функционална поврзаност и формирање на заедничка база на податоци до кои ќе имаат пристап сите субјекти задолжени за борба против корупцијата, со цел размена на информации заради обезбедување одржлив систем на заеднички приод во реализирањето на сопствените обврски на институциите за неселективната борба против корупцијата.

II. ПОЛИЦИСКА КОРУПЦИЈА:

Под поимот корупција во Министерството за внатрешни работи се подразбира секое прекршување на стандардните постапки и процедури, злоупотреба на службената должност или пречекорување на полициските овластувања заради директно или индиректно ветена, понудена, дадена, побарана, прифатена или очекувана корист, за себе или за некој друг.

Најчести фактори што придонесуваат за појава на корупција во полицијата се: содејство помеѓу непрофесионализмот и лошата организација, вработување нестручен кадар, занемарување на критериумите при избор и обука на вработените во полицијата.

Министерството за внатрешни работи со својата проактивна борба против корупцијата и нејзина апсолутна неприфатливост, гради контролни механизми, мерки и активности со кои ќе го стесни просторот на коруптивно однесување на вработените во Министерството и Полицијата, како и откривање и соодветно санкционирање на секој конкретен случај.

Обврска на сите вработени е при извршување на работните задачи да постапуваат согласно правилата, прописите и професионалните стандарди кои се применуваат во Министерството и Полицијата. Потребно е секој вработен да го почитува Етичкиот кодекс на однесување, да манифестира висок степен на интегритет во работењето, да знае да ги препознае облиците на корупција, и да поседува способност да се спротивстави на корупцијата. Никој не смее да биде исклучок при утврдување на одговорноста за коруптивно однесување, како што никој нема мандат да го попречува, ограничува или на кој било начин разводнува процесот на утврдување одговорност.

Формите на корупција во Министерството за внатрешни работи се препознаваат преку:

- постапување или непостапување на вработените во Министерството при вршење на службените задачи за што како возврат бараат или прифаќаат некаква корист, погодност или интерес за себе или за друг;
- непочитување на стандардните постапки и процедури;
- злоупотреби на службената положба и овластувања заради директно или индиректно ветена, понудена, дадена, побарана, прифатена или очекувана материјална или нематеријална корист, погодност, предност или друг интерес за себе или за друг.

Основна цел на МВР во борбата против корупцијата е нејзино намалување и постигнување на антикорупциска култура кај вработените, градење на интегритетот на вработените во Министерството за внатрешни работи согласно европските стандарди, подигнување на свеста на вработените преку соодветни обуки, отстранување на условите за постоење на корупција во полицијата и непрофесионалното постапување и воспоставување на посакуваните етички стандарди.

III. НАЧЕЛА НА КОИ СЕ БАЗИРА АНТИРКОРУПЦИСКАТА ПРОГРАМА:

Антикорупциката програма се базира врз следните начела:

- Начелото на законитост, според кое, Министерството за внатрешни работи во текот на својата дејност ги применува Уставот, ратификуваните меѓународни договори и важечкото законодавство;
- Начелото на единство и хиерархија, според кое, Министерството за внатрешни работи е организирано на начин што секоја подредена организациска единица поднесува извештај до повисоката организациска единица;
- Начелото на отчетност, според кое, секој вработен е предмет на насочување и надзор според организацијата на хиерархијата;
- Начелото на ефективност, според кое, секој вработен и секоја организациска единица е организирана со цел професионално и посветено да ги извршува зададените задачи и дефинираните цели;
- Начелото на непристраност, според кое, секој вработен кој учествува во процес на одлучување, постапува во согласност со правилата за спречување судир на интереси, според важечката законска регулатива;
- Начелото на транспарентност, како основно начело за објавување на суштински информации од работењето на МВР на достапен и широко разбирлив начин, почитувајќи ги ограничувањата за заштита на личните податоци и приватност;
- Начелото на доверливост, постапување со класифицираните информации согласно Законот за класифицирани информации и интерните акти на МВР од оваа област;

- Начелото на еднаквост и недискриминација, за спречување какво било форма на директна или индиректна дискриминација, повреда на достоинството на личноста и создавање на застрашувачки, непријателски, понижувачки, нееднаков третман или навредлива средина.
- Начелото на внатрешна соработка, според кое, секој вработен соработува во рамките на организациската единица каде што припаѓа, како и со вработени во другите организациски единици во рамките на Министерството, за исполнување на целите.

IV. ПРОГРАМСКИ АКТИВНОСТИ

Антикорупциските активности ќе бидат насочени кон унапредување на професионалноста, законитоста во работењето и унапредување на полицискиот интегритет преку доследно почитување на законската и подзаконската регулатива и превенирање и санкционирање на сите форми на корупција во Министерството за внатрешни работи.

Имајќи го предвид наведеното во Антикорупциската програма на Министерството за внатрешни работи за 2023 година посебно внимание е посветено на:

- транспарентност во постапките за вработување и унапредување во Министерството;
- јакнење на интегритетот и одговорност во работата и создавање доверба на граѓаните во институцијата;
- доследно почитување на Етичкиот кодекс за однесување на работниците во Министерството;
- превентивно дејствување што подразбира намалување на ризиците за корупција;

- репресијата како алатка за санкционирање на корупцијата и останатите злоупотреби на овластувањата;
- кај себе и останатите вработени да развиваме висока свест за штетноста од корупцијата;
- да се има став дека е неопходно да се отстрани корупцијата од средината во која што живееме и работиме и со сопствен пример да влијаеме на останатите вработени во МВР;
- да се отфрли понудата за учество во коруптивно однесување;
- да сфатиме дека доколку коруптивно се однесуваме на општеството му нанесуваме поголема штета од користа која е остварена, да сме свесни дека со ваквото постапување се изложуваме на казнени санкции и можноста за губење на работното место.

Во контекст на наведеното приоритетни цели за 2023 година ќе бидат:

1. Транспарентна постапка за вработување и унапредување во Министерството;
2. Јакнење на полицискиот интегритет и подигнување на етичката свест на вработените преку почитување на Етичкиот кодекс за однесување на работниците во Министерството;
3. Тест за интегритет за лицата кои засноваат работен однос во Министерството и Тест за професионален интегритет на вработените;
4. Спроведување на проценка за ризик од појава на корупција на работните места;
5. Едукација на вработените во Министерството за внатрешни работи заради заштитено внатрешно и надворешно пријавување на коруптивно однесување во Министерството;
6. Обврска за пријавување на имот/интереси од страна на вработените во Министерството;
7. Континуирана и специјализирана обука во Министерството;

8. Унапредување на соработката помеѓу државните тела и институциите надлежни за спречување и борба против корупцијата, невладините и меѓународни организации;
9. Контролни механизми врз примена на дискреционите овластувања од страна на полициски службеници;
10. Транспарентност во Министерството.

IV. 1. ПОЧИТУВАЊЕ НА ТРАНСПАРЕНТНОСТА ВО ПОСТАПКАТА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И УНАПРЕДУВАЊЕ ВО МВР

Почитување на транспарентноста во постапката за вработување и унапредување во Министерството за внатрешни работи, освен за вработувањата што се спроведуваат врз основа на посебни одредби од Законот за внатрешни работи е една од приоритетните цели на оваа програма. Во Законот за внатрешни работи децидно е изразена потребата од почитување на начелото на транспарентност во постапките при вработување и унапредување во Министерството, а работен однос без јавен оглас во Министерството се заснова само за работни места за кои во актот за систематизација на работните места, поради видот и природата на работните задачи, како и посебните услови под кои тие се извршуваат.

Постапката на унапредување има за цел да им овозможи на работниците во Министерството кариерно напредување, односно преминување од пониски, на повисоки работни места. Работник во Министерството може да биде унапреден на друго работно место кое во однос на претходното работно место е повисоко во Класификацијата на работните места. Унапредувањето се врши во транспарентна постапка, со објавување на интерен оглас, врз основа на професионалните квалитети и квалификации на работникот, неговите работни способности, завршените обуки во текот на работниот однос и начинот на извршување на работните

обврски, независно од полот, расата, бојата на кожата, политичкото и верското уверување и националната припадност. По исклучок, транспарентноста на постапката нема да се однесува на унапредување на работници на определени работни места.

Во однос на областа на управување со човечки ресурси потребно е целосно да се почитуваат начелата на конкурентност, транспарентност и отчетноста; да се зголеми контролата врз примена на интерните процедури за начинот на вработување, распоредување и унапредување со цел правилно спроведување на овие постапки, изолирано од било какви влијанија (непотизам, кронизам и политизација); јасно дефиниран систем на кариера и оценување без фаворизирање на поединци.

IV.2. ЈАКНЕЊЕ НА ПОЛИЦИСКИОТ ИНТЕГРИТЕТ И ПОДИГНУВАЊЕ НА ЕТИЧКАТА СВЕСТ НА ВРАБОТЕНИТЕ ПРЕКУ ПОЧИТУВАЊЕ НА ЕТИЧКИОТ КОДЕКС ЗА ОДНЕСУВАЊЕ НА РАБОТНИЦИТЕ ВО МИНИСТЕРСТВОТО

Интегритетот во полициското работење претставува принцип на постојано однесување во согласност со етичките вредности. Кога станува збор за интегритетот на Министерството за внатрешни работи, фокусот паѓа на создавањето низа вредности и нивно интегрирање во постоечките подзаконски акти, соодветни стратегии, планови и други прописи кои се однесуваат на корупцијата и коруптивното однесување.

Полицискиот интегритет наложува полициското работење да биде со јасно дефинирани етички вредности како што се транспарентност, непристрасност, еднаквост, праведност, чесност и почитување на човековите права. Полицијата треба да промовира интегритет на сите нејзини нивоа, а полицискиот службеник со интегритет потребно е да претставува пример во средината бидејќи тој е клучот во борбата против

корупцијата и заштитник на човековите права. Полициски службеник со интегритет потребно е да поседува знаења и вештини, етички капацитет, решителност и професионалност преку почитување на воспоставените правила и процедури што ќе биде во полза на јавниот интерес и ќе придонесе за зголемување на довербата на јавноста. Личниот интегритет на полицискиот службеник го одразува интегритетот на Министерството за внатрешни работи, па оттука од голема важност е и интегритетот на раководниот кадар преку наметнување на високи професионални вредности да се овозможи доследно почитување на правилата и прописите при извршување на работните задачи од страна на вработените во Министерството.

Со цел воспоставување на правила за однесување за време на извршување на работните задачи, меѓусебните односи, односот кон граѓаните и заштита на јавниот интерес, во Министерството за внатрешни работи донесен е Етички кодекс за однесување на работниците во Министерството во кој се консолидираа одредбите за етичките прашања и се понудија практични насоки во делот на полицискиот интегритет, конфликт на интереси, подароци и спречување на корупција. За да се спречи појавата на корупциски дејствија помеѓу полициските службеници, не е дозволено барање или прифаќање на подароци (стоки и услуги или други добра) кои се наменети за нив лично или нивните семејства доколку нивното нудење или доделување е директно или индиректно поврзано со нивната професионална дејност. Согласно Етичкиот кодекс, вработените потпишуваат изјава со која потврдуваат дека се запознаени со основните принципи на однесување и работење содржани во Етичкиот кодекс и дека истите доследно ќе ги почитуваат.

Врз основа на одредбите од Етичкиот кодекс за однесување на работниците во Министерството, министерот за внатрешни работи овласти

лице за давање совети за интегритет, судир на интереси и примање на подароци, чии податоци се јавно објавени на веб страницата на МВР. Исто, така, имајќи предвид дека високиот полициски интегритет е токму основата на ефективната борба против криминалот и корупцијата, Министерот за внатрешни работи потпиша Политика за интегритет која е јавно објавена на веб страницата на МВР.

Потребно е вработените во Министерството да имаат висок степен на познавање на Етичкиот кодекс, а со цел обезбедување на законитост, професионален и личен интегритет, висок морал и стандарди, ефикасност, ефективност, посветеност и зголемена одговорност при вршењето на работните задачи, како и почитување на човековите права, преку еднаков третман и недискриминација.

Одделението за интегритет, превенција од корупција и заштита на човекови права во Одделот за внатрешна контрола, криминалистички истраги и професионални стандарди, согласно „Програмата за јакнење на полицискиот интегритет“ континуирано спроведува обуки на сите вработени во Министерството за внатрешни работи за сите теми кои се однесуваат на спроведувањето на системот за интегритет во Министерството како основна премиса во борбата против корупцијата, со посебен акцент на подигање на нивото на професионалниот интегритет на вработените, спречување на судир на интереси и примање на подароци, охрабрување на вработените од МВР да пријавуваат казниво или друго незаконито или недозволиво постапување со кое се повредува или загрозува јавниот интерес.

IV.3. ТЕСТ ЗА ИНТЕГРИТЕТ ЗА ЛИЦАТА КОИ ЗАСНОВААТ РАБОТЕН ОДНОС ВО МИНИСТЕРСТВОТО И ТЕСТ ЗА ПРОФЕСИОНАЛЕН ИНТЕГРИТЕТ НА ВРАБОТЕНИТЕ

Врвното раководство во Министерството ја увиде потребата од воведување на механизми на кои укажа ГРЕКО со цел вршење на проверка на чесноста и професионалното работење на вработените во МВР, па во таа насока се донесе Законот за изменување и дополнување на Законот за внатрешни работи во делот на задолжително воведување на Тестови за проверка на интегритет при засновање на работен однос во МВР, како и Тестови за проверка на професионалниот интегритет на сите вработени лица во МВР.

Со донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Законот за внатрешни работи („Службен весник на РСМ“ бр.89/22) Одделот за внатрешна контрола, криминалистички истраги и професионални стандарди доби уште една алатка за зајакнување на капацитетите на Одделот во борбата против корупцијата помеѓу вработените во Министерството за внатрешни работи, а тоа е спроведувањето на Тестот за проверка на професионален интегритет.

Проверка на професионалниот интегритет на работниците во Министерството ќе се врши континуирано за времетраењето на работниот однос, преку спроведување Тест за професионален интегритет кој претставува контрола на постапувањето на вработените во Министерството во симулирана ситуација, која е идентична на неговите работни задачи и активности, без обврска за претходно известување на организациската единица во која е распореден и работи работникот.

Резултатот од Тестот за професионален интегритет може да биде индикатор за поведување на предистражна постапка, проценка и анализа

на ризикот од корупција, промена на методологијата и процедурите за работа и утврдување на видот и потребата за обука на работниците.

Тестот за професионален интегритет се спроведува врз основа на План за спроведување на Тестот за професионален интегритет, кој го донесува раководителот на ОВККИПС

Значајно е да се напомене дека во текот на спроведување на Тестот за професионален интегритет посебен акцент ќе се стави на почитување на начелото на законитоста, основните човекови слободи и права и достоинството на работникот кој се тестира.

Во текот на спроведување на Тестот за професионален интегритет работникот кој се тестира не смее да се поттикнува на извршување на кривично дело или повреда на службената должност и овластувања.

Активностите преземени за време на Тестот за професионален интегритет не претставуваат дел од посебните истражни мерки пропишани со Законот за кривична постапка.

Постапката за спроведување на Тестот за професионален интегритет може да се документира на видео или аудио запис и во текот на нејзиното спроведување може да се користат легендирани средства и документи.

Резултатот од Тестот за професионален интегритет може да биде позитивен или негативен. Тестот ќе има негативен резултат доколку тестираниот работник не го докажал својот професионален интегритет.

Негативниот резултат од овој тест е предвиден како потешок случај за дисциплинска одговорност и основ за поведување на дисциплинска постапка.

Законското нормирање на негативниот резултат од тестот за професионален интегритет како потешок случај за дисциплинска одговорност и основ за поведување на дисциплинска постапка, несомнено ќе влијае врз процесот на унапредување на работниците, од причина што

работник не може да биде унапреден во повисок платен ранг доколку во последната година му е изречена дисциплинска мерка за потезок случај за дисциплинска одговорност, односно доколку во последната година бил дисциплински казнуван поради кршење на работниот ред и дисциплина.

Преку процесот на проверка, целта е да се зајакне довербата на јавноста, да се гарантира и промовира интегритетот и да се зголемат стандардите и професионалните вештини на вработените кои работат во овие важни институции за јавен ред и безбедност.

Негативниот резултат од овој тест е предвиден како потезок случај за дисциплинска одговорност и основ за поведување на дисциплинска постапка, исто така резултатот од Тестот за професионален интегритет може да биде индикатор за поведување на предистражна постапка, проценка и анализа на ризикот од корупција, промена на методологијата и процедурите за работа и утврдување на видот и потребата за обука на работниците.

Високиот полициски интегритет е основа за создавање меѓусебно почитување и доверба помеѓу граѓаните и полицијата и има голема улога во ефективната борба против криминалот и корупцијата.

IV.4. СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОЦЕНКА ЗА РИЗИК ОД ПОЈАВА НА КОРУПЦИЈА НА РАБОТНИТЕ МЕСТА

Секоја област од работењето на Полицијата може да биде подложна на коруптивно однесување на полициските службеници. Некои сегменти од работењето на Министерството за внатрешни работи се поподложни на корупција од останатите. Проценката на ризикот од корупција ќе овозможи

воспоставување на систем за превенција на корупција базиран на докази и ќе овозможи со ефикасно користење на расположивите ресурси да се постигне остварување на резултати во борбата против корупцијата.

Потребно е јасно да се идентификуваат категориите на работни места со најголем ризик од корупција. Министерството за внатрешни работи има постоечки систем за проценка на ризик и управување со ризик, кој се надоградува со одделни методологии со цел да се обезбеди негова поуспешна имплементација.

За таа цел, во Одделот за внатрешна контрола, криминалистички истраги и професионални стандарди е систематизирано работно место „главен инспектор за управување со ризици од корупција“ кој има задача да спроведува постапки за утврдување на злоупотреба на пречекорување на овластувања од страна на вработен во Министерството за внатрешни работи, како и утврдување на ризици од корупција на одредени работни места.

Донесен е План за интегритет на работните места во Министерството за внатрешни работи, чија цел е воспоставување на механизми за јакнење на интегритетот кои ќе го гарантираат ефикасното и ефективното работење на Министерството. Планот претставува алатка преку која се мери степенот на изложеност на ризик од корупција на секое работно место во Министерството за внатрешни работи и се применува како интересен акт во рамките на Министерството.

IV.5. ЕДУКАЦИЈА НА ВРАБОТЕНИТЕ ВО МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ ЗАРАДИ ЗАШТИТЕНО ВНАТРЕШНО И НАДВОРЕШНО ПРИЈАВУВАЊЕ НА КОРУПТИВНО ОДНЕСУВАЊЕ

Во насока на борбата против корупцијата, донесен е Закон за заштита на укажувачи со кој се уредува заштитеното внатрешно и надворешно пријавување. Врз основа на овој закон во МВР е донесено Упатство за

начинот на постапување за заштитено внатрешно и надворешно пријување во Министерството со кое е уредена и целосно разработена постапката за заштитено внатрешно и надворешно пријавување во Министерството и назначено е овластено лице за прием на пријави доставени заради заштитено внатрешно и надворешно пријавување во Министерството.

Со цел запознавање на вработените во МВР со значењето на Законот за укажувачите како битна алатка во борбата против корупцијата, од страна на Одделот за внатрешна контрола, криминалистички истраги и професионални стандарди - Одделение за интегритет, превенција од корупција и заштита на човековите права, континуирано се спроведуваат едукативни работилници на овластени службени лица на Министерството од различни организациски единици.

Во процесот на спроведување на системот на интегритет, исто така од особена важност е да заживее примената на Законот за укажувачи, да се активираат каналите за заштита на идентитетот на луѓето (вработени во МВР или надворешни лица) кои сакаат да пријават случаи на корупција во МВР. За таа цел Министерот за внатрешни работи овласти лице за прием на пријави доставени заради заштитено внатрешно и надворешно пријавување во МВР чии податоци се јавно објавени на веб-страницата на Министерството.

IV.6. ОБВРСКА ЗА ПРИЈАВУВАЊЕ НА ИМОТ/ИНТЕРЕСИ ОД СТРАНА НА ВРАБОТЕНИТЕ ВО МИНИСТЕРСТВОТО

Со цел следење на имотната состојба и судирот на интереси на вработените, Законот за внатрешни работи предвидува одредби според кои при засновање на работен однос во Министерството, а најдоцна во рок од 30 дена од денот на склучување на договор за вработување, работниците во Министерството поднесуваат изјава за имотна состојба и интереси, на

начин и под услови утврдени со посебен закон. Работниците во Министерството се должни во рок од 30 дена да го пријават и секое зголемување на нивниот имот, односно на имотот на член на нивното семејство, во вредност што надминува износ од дваесет просечни нето плати во претходниот тримесечен период, како и промена на интереси, на начин и под услови утврдени со посебен закон. Лицата задолжително поднесуваат изјава за имотна состојба и интереси и во рок од 30 дена од денот на прекинувањето на договорот за вработување.

IV.7. КОНТИНУИРАНА И СПЕЦИЈАЛИЗИРАНА ОБУКА ВО МИНИСТЕРСТВОТО

Способноста и стручноста на вработените во Министерството за внатрешни работи го одредува капацитетот на Министерството за справување со корупцијата со посебен акцент на елиминирање на причините што ја генерираат нејзината појава и враќање на довербата во институцијата.

Во Министерството за внатрешни работи редовно се спроведува континуирана и специјализирана обука на вработените со цел поуспешно вршење на работните задачи од страна на работникот на работното место на кое е распореден, извршување на работните задачи професионално, политички неутрално и непристрасно.

Обуките се спроведуваат за сите вработени во Министерството независно од полот, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување и имотната и општествената положба.

Организациските единици задолжени за изготвување на годишните програми за обука на вработените во Министерството имаат обврска во годишните програми да планираат и соодветни обуки од областа на

антикорупција со посебен акцент на службите кои се најподложни на корупција и коруптивно однесување.

На овој начин ќе се овозможи стекнување на знаења и способност за препознавање на коруптивното однесување во сопствените редови. Во реализирање на овие активности значајна е улогата на раководителите кои преку личен пример ќе наметнат етички и морални вредности кои ќе влијаат на намалување на корупцијата.

IV.8. УНАПРЕДУВАЊЕ НА СОРАБОТКАТА ПОМЕЃУ ДРЖАВНИТЕ ТЕЛА И ИНСТИТУЦИИТЕ НАДЛЕЖНИ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈАТА, НЕВЛАДИНИТЕ И МЕЃУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Меѓуинституционалната соработка преку заеднички и унифициран пристап има голема улога во борбата против корупцијата и криминалот. Во таа насока потребно е јакнење на капацитетите на соодветните организациски единици во Министерството за борба против корупцијата за што од голема важност е навремената размена на информации со специјализираното одделение за гонење на кривични дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција во рамки на Јавното обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција. Министерството развива соработка со други органи на државна управа и институции за борба против корупцијата и криминалот како што се: Народниот правобранител, Управата за јавни приходи, Управата за финансиско разузнавање, Царинската управа, Управата за финансиска полиција, Државна комисија за спречување корупција. Преку воспоставена соработка со невладините организации, Здружение на новинари на Македонија, Хелсиншки комитет за човекови права, Здружение на млади правници и останати организации и граѓански здруженија, Министерството

за внатрешни работи ќе рализира проекти од областа на борба против корупцијата и заштита на човековите слободи и права.

Не смееме да го занемариме фактот дека корупцијата излегува надвор од националните граници на државата и оттука ниту една земја не може самостојно да се справи со оваа појава без заеднички и координиран пристап со соседите и со државите од меѓународната заедница.

Одделот за внатрешна контрола, криминалистички истраги и професионални стандарди како надлежна организациска единица која презема мерки и дејствија за откривање и сузбивање на кривични дела со елементи на корупција и други форми на коруптивно однесување, континуирано соработува со сродни служби од други држави, меѓународни институции и организации и ќе развива најширока можна меѓународна соработка во сите области за борба против корупцијата.

Со цел зајакнување на регионалната соработка во борбата против корупцијата, интегриран пристап кон заедничката работа вклучувајќи ги сите форми на засилена соработка и размена на информации, како и нејзино понатамошно развивање, продлабочување и проширување, експертска надградба, Министерството за внатрешни работи претставувано преку Одделот за внатрешна контрола, криминалистички истраги и професионални стандарди ќе биде дел од мрежата за зајакната регионална соработка на единиците за внатрешна контрола од регионот (NERCISU), ЕРАС – Европското партнерство против корупцијата, Мрежата за внатрешни истраги воспоставена од страна на Шведската полиција (ICIN), ОБСЕ - Платформа за борба против корупција во граничната полиција, Проектот: „Промоција на интегритет и добро управување во земјите од Западен Балкан“ кој во Министерството за внатрешни работи се спроведува под покровителство на Центарот за интегритет во одбранбениот сектор на Р.Норвешка (CIDS), ќе соработува со Регионалната анти-корупциска

иницијатива RAI и Центарот за безбедносна соработка за земјите од Југоисточна Европа RACVIAC.

IV.9. КОНТРОЛНИ МЕХАНИЗМИ ВРЗ ПРИМЕНА НА ДИСКРЕЦИОНИТЕ ОВЛАСТУВАЊА ОД СТРАНА НА ПОЛИЦИСКИ СЛУЖБЕНИЦИ

Полицијата е дефинирана како граѓанска сила на една држава која е одговорна за превенција и откривање на криминалот, како и одржувањето на јавниот ред и мир.

Обврска на сите вработени во Полицијата е при извршување на работните задачи да постапуваат согласно закон, правилата, прописите и професионалните стандарди кои се применуваат во Министерството за внатрешни работи. Потребно е секој вработен да го почитува Етичкиот кодекс за однесување на работниците, со цел обезбедување на законитост, професионален и личен интегритет, висок морал и стандарди, ефикасност, ефективност, посветеност и зголемена одговорност при вршењето на работите и работните задачи, зајакнување на интегритетот на Министерството во целина, како и почитување на човековите права, преку еднаков третман и недискриминација, без повластување и без никаков личен интерес, почитувајќи ги туѓите права и достоинство. Полициските службеници треба да поседуваат способност да ги препознаат облиците на незаконско и непрофесионално постапување и да се спротивстават на истите и на тој начин манифестираат висок степен на интегритет во работењето.

Заштитата на човековите права и слободи на сите граѓани е она што секое демократско општество првенствено го очекува од полицијата.

Но, се случува полициските службеници од различни причини и мотиви, при примената на полициските овластувања да постапат

спротивно на законот и истите да ги пречекорат со што ги повредуваат човековите права и слободи.

При примена на полициските овластувања, полицијата е должна да постапува со еднаков пристап кон граѓаните, без дискриминација заснована врз пол, раса, боја на кожата, јазик, вера, политичко или кое и да е друго мислење, национално или социјално потекло, припадност на национално малцинство, материјална положба, потекло по раѓање или кој и да е друг статус. Во односот со полицијата, сите граѓани подеднакво ги уживаат основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати со меѓународното право и утврдени со Уставот. Во оваа смисла, при постапувањето на полициските службеници со граѓаните, особено е загарантирано правото на секој поединец на безбедност на личноста, дека нема да се примени никаков притисок физички или психички во обид да се добие одредена информација и дека нема да се пристапи кон присилба за изнудување на признание, а со собраните информации ќе се постапува доверливо.

Ризиците од прекумерна употреба на физичка сила од страна на полициските службеници доведува до директен атак врз човековите права и слободи загарантирани со Уставот, законите и меѓународните ратификувани договори. Полицијата поседува полициски овластувања (вклучувајќи ја и можноста за употреба на сила) за привремено да ги лиши луѓето од нивната слобода, да го ограничи потполното уживање на нивните права (пр. да ги запре, да ги испраша, да ги задржи и да ги уапси, да им одземе имот, да им земе отпечаток од прст, да ги фотографира и да изврши личен претрес). Покрај тоа, во повеќе наврати, полицијата има дискреционо право да одлучи дали и како ќе ги користи овие овластувања. Како и да е, полициските службеници секогаш мора да се придржуваат до владеење на правото во согласност со најдобрите меѓународни стандарди и

процедурални правила и стратегии кои се пропишани во применетите национални закони. При извршувањето на нивните задачи, полициските службеници мора да го почитуваат и заштитат човековиот дигнитет и да ги зачуваат и заштитат основните човекови права, како и граѓанските и политичките права.

При примената на полициските овластувања заради остварување на основната функција на полицијата во смисла на заштита и почитување на основните човекови слободи и права, спречување и откривање на казниви дела, гонење на нивните сторители, постои можност за пречекорување и злоупотреба на полициските овластувања, нивна несразмерна примена, со што се постапува нехумано и се нарушува достоинството, угледот и честа на лицата кон кои се применети полициските овластувања и се загрозуваат основните слободи и права на човекот и граѓанинот.

Извесно е дека незаконските појави во работата на полицијата поттикнуваат создавање на негативниот имиџ во општеството, а со тоа и недовербата на граѓаните во работата на полицијата.

Оттука, контролата врз полицијата треба да претставува еден интегриран систем, кој нема да се ограничи само на поединецот и неговите лични карактеристики, туку ќе опфати еден поширок сегмент на контрола врз работата на организациските единици во целина. Во полициската контрола треба да се примени уште еден докажан рецепт што подразбира комбинација на превентивни и репресивни мерки, според принципот „превенцијата како заложба, а репресијата како неопходност“. Следствено, контролата треба да се насочи во две основни насоки: 1) спречување на незаконитоста во работата на полицијата, пред се преку зајакнување на професионалниот интегритет и 2) сузбивање полициските незаконитости, развивајќи ги капацитетите за нивно откривање, расчистување и докажување.

Одделот за внатрешна контрола, криминалистички истраги и професионални стандарди е надлежна организациска единица во Министерството за внатрешни работи на Република Северна Македонија која врши контрола на законитоста во работата на полициските службеници, како и на другите вработени во Министерството особено во однос на почитувањето и заштитата на човековите и права и слободи при извршување полициски задачи и примена на полициски овластувања.

Покрај внатрешната контрола над работата на полицијата, во секое демократско општество, мошне битен сегмент е и надворешната контрола која врз полицијата ја вршат: Народниот правобранител, Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција каде е формирано специјализирано одделение за истражување и гонење на кривични дела сторени од страна на лицата со полициски овластувања и припадниците на затворската полиција, невладиниот сектор, јавноста и др.

IV.10. ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА МИНИСТЕРСТВОТО

Активностите за подобрување на пристапот до информации треба да се насочат кон редовното ажурирање на веб страницата на Министерството за внатрешни работи и тоа преку објавување на извештаи за постигнати резултати и ефикасност во работењето, статистики, правилници и други информации од интерес за јавноста.

Со транспарентноста се овозможува увид на граѓаните во работата и креирањето на политиките во Министерството, како и комуникација меѓу граѓаните. Свесни за својата одговорност во сузбивање на корупцијата ги повикувам вработените во Министерството и граѓаните на соработка во сите полиња на општественото живеење во Република Северна Македонија да ни се придружат и во таа насока ќе бидеме отворени во сите облици на комуникација со сугестии, предлози и забелешки со јасна порака за доброто

на граѓаните. Потребно е заемна доверба, трпение и разбирање за фактот дека резултати ќе постигнеме само доколку обезбедиме докази согласно пропишана законска постапка.

Вработените и граѓаните можат да пријават незаконско, несоодветно и коруптивно однесување на вработените во Министерството за внатрешни работи во текот на 24 часа и тоа:

- на бесплатниот телефонски број 199;
- по електронски пат на следните е-маил адреси: prijavi_i_poplaki@moi.gov.mk и OVKKIPS@moi.gov.mk;
- во просториите на Одделот за внатрешна контрола, криминалистички истраги и професионални стандарди во Министерството за внатрешни работи или најблиската полициска станица од општа надлежност.

V. ОБВРСКА ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА АНТИКОРУПЦИСКАТА ПРОГРАМА

Имплементацијата на Антикорупциската програма е обврска на сите раководители на организациските единици и треба да придонесе кон намалување на нивото на корупција, зајакнување на интегритетот, транспарентноста и отчетноста на Министерството, а сите вработени да дадат свој придонес за доследна, бескомпромисна и неселективна борба против корупцијата.

Во Акцискиот план за спроведување на Антикорупциската програма јасно се дефинирани надлежните организациски единици и нивните задачи со кои би се остварила заедничката цел-сведување на корупцијата на најниско ниво.

Антикорупциската програма на Министерството за внатрешни работи станува дел од Годишната програма за обуки со јасна временска рамка за реализација. Затоа е потребно секоја организациска единица задолжена за реализација на обврските од Антикорупциската програма да изготви извештај со активности и временски период за нивно реализирање во тековната година.

Одделот за внатрешна контрола, криминалистички истраги и професионални стандарди преку воспоставен механизам за контрола е надлежен да ја следи реализацијата на Антикорупциската програма и активностите утврдени во Акцискиот план, кој е составен дел на истата.

МИНИСТЕР ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

Оливер Спасовски

Антикорупциската програма на Министерството за внатрешни работи станува дел од Годишната програма за обуки со јасна временска рамка за реализација. Затоа е потребно секоја организациска единица задолжена за реализација на обврските од Антикорупциската програма да изготви извештај со активности и временски период за нивно реализирање во тековната година.

Одделот за внатрешна контрола, криминалистички истраги и професионални стандарди преку воспоставен механизам за контрола е надлежен да ја следи реализацијата на Антикорупциската програма и активностите утврдени во Акцискиот план, кој е составен дел на истата.

МИНИСТЕР ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

Оливер Спасовски

